Raadsmededeling openbaar

Nummer	:	
Datum	:	15 september 2026
B&W datum	:	
Beh. Ambtenaar	:	R. Wisselink en L. Berendsen
Portefeuillehouder	:	H. van Lochem
Onderwerp	:	Informatie vervolg Stichting Waarborgfonds Sport

Aanleiding:
In juni 2026 heeft de gemeenteraad de beleidsnota 'Toekomstbestendig Sportvoorzieningenbeleid' vastgesteld. In dit beleid is opgenomen dat wordt onderzocht of de gemeente kan aansluiten bij de werkwijze en richtlijnen van Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Tijdens de behandeling van het beleid heeft uw raad aangegeven dit een wenselijke ontwikkeling te vinden om sportverenigingen met een eigen accommodatie beter te ondersteunen bij noodzakelijke investeringen. Daarbij is het college verzocht om dit nader te onderzoeken en de raad uiterlijk in oktober 2026 over de uitkomsten te informeren.
Naar aanleiding hiervan heeft de ambtelijke organisatie eventuele aansluiting bij de werkwijze van SWS verder onderzocht. Daarbij zijn de voordelen, risico's en de financiële en bestuurlijke gevolgen in beeld gebracht, de uitkomsten hiervan zijn positief. Op basis hiervan heeft het college besloten positief tegenover aansluiting bij de werkwijze van Stichting Waarborgfonds Sport te staan. In deze raadsmededeling wordt uw raad meegenomen in de uitkomsten en wordt het vervolg uitgelegd.

Inhoud mededeling:
De gemeente Aalten kent een vrij hoge privatiseringsgraad met sportverenigingen die hun eigen sportpark beheren en onderhouden. Sportverenigingen met een eigen accommodatie spelen zodoende een belangrijke rol binnen onze gemeente: zij zorgen voor een kwalitatief goed en toegankelijk sportaanbod en dragen daarmee bij aan de maatschappelijke doelen op het gebied van sport, gezondheid en leefbaarheid. Tegelijkertijd staan deze verenigingen de komende jaren voor forse investeringen in onder andere renovatie, vervanging en verduurzaming van hun accommodaties.
In de praktijk blijkt dat het voor sportverenigingen vaak lastig is om hiervoor bancaire financiering te verkrijgen. Dit komt onder andere doordat de gemeente-eigenaar is van de ondergrond van de sportparken, sportaccommodaties beperkt als onderpand kunnen dienen en verenigingen worden bestuurd door vrijwilligers. Zonder aanvullende zekerheden zijn banken daarom vaak terughoudend met het verstrekken van leningen of hier staat een vrij hoog rentepercentage tegenover.

Stichting Waarborgfonds Sport is een onafhankelijke (ANBI) stichting die sinds 1980 sportverenigingen ondersteunt bij het verkrijgen van financiering voor de aanleg, renovatie, verduurzaming of aankoop van sportaccommodaties. Inmiddels werkt ruim 85% van de Nederlandse gemeenten volgens deze werkwijze. SWS beoordeelt vooraf de financiële haalbaarheid van investeringsplannen, verstrekt afhankelijk van het vooronderzoek eventueel een borgstelling en monitort gedurende de looptijd de financiële positie van de vereniging. Daarmee fungeert SWS als deskundige en onafhankelijke eerste toets voordat een gemeente een besluit neemt over een eventuele gemeentegarantie.

Sinds 2019 heeft SWS de mogelijkheid om ook 'alleen borg' te staan zonder een garantstelling vanuit de gemeente. Eerst was dit een bedrag tot 75.000 euro, inmiddels kan SWS een bancaire lening tot

€100.000 volledig borgen. Voor leningen boven dit bedrag geldt maximaal 50% borgstelling door SWS, waarbij de gemeente voor de overige 50% garant dient te staan als mede-borg. SWS houdt hierbij dan een maximum aan van € 350.000 waarbij ze aangeven dat gemeenten doorgaans hetzelfde maximumbedrag aanhouden. Dit houdt in dat een vereniging dan een lening van €700.000 met 100% garantie zou kunnen aanvragen. Van het aantal toekenningen sinds 2019 geldt dat voor 58% er ook een gemeentegarantie benodigd was. Sinds de oprichting van SWS in 1980 heeft zij in totaal 3.376 borgstellingen verstrekt waarvan er in 9 gevallen ook daadwerkelijk een betaling nodig was, dat komt neer op 0,26% van alle borgstellingen.

Door aan te sluiten bij deze werkwijze kan de gemeente sportverenigingen beter ondersteunen bij noodzakelijke investeringen, terwijl de financiële risico's beheersbaar blijven. De gemeente verstrekt uitsluitend een gemeentegarantie wanneer een investeringsplan vooraf positief is beoordeeld door SWS en de investering past binnen het gemeentelijk sport- en accommodatiebeleid en de vastgestelde financiële kaders. De gemeente hoeft hierdoor geen uitgebreide financiële beoordeling van de vereniging uit te voeren, maar kan zich richten op de beleidsmatige en bestuurlijke afweging.

De financiële risico’s zijn voor gemeenten beperkt. Een gemeentegarantie leidt niet tot directe uitgaven en wordt uitsluitend aangesproken wanneer een vereniging structureel niet meer aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen en andere herstelmaatregelen onvoldoende blijken. Daarnaast worden verenigingen gedurende de looptijd door SWS gemonitord, waardoor eventuele financiële knelpunten vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd.

Om deze werkwijze formeel mogelijk te maken, wordt de gemeentelijke notitie garantstellingen aangepast. Hierin worden de beleidskaders opgenomen voor het verstrekken van gemeentegaranties aan sportverenigingen, waaronder de maximale garantiebedragen, de voorwaarden voor garantstelling en de wijze waarop risico's worden beheerst. De gewijzigde notitie wordt eerst ter besluitvorming aan het college en vervolgens aan de gemeenteraad voorgelegd. De verwachting is nu dat dit in Q2 van 2027 voorgelegd kan worden.
Na vaststelling van deze notitie kan de gemeente formeel aansluiten bij de werkwijze van Stichting Waarborgfonds Sport. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de ambitie uit het ‘Toekomstbestendig Sportvoorzieningenbeleid’ en aan het verzoek van uw raad om de mogelijkheden hiervoor nader uit te werken.

De volgende stukken zijn voor u bijgevoegd:

Leidraad gemeentegaranties voor sportaccommodaties – Stichting Waarborgfonds Sport

Stichting
Waarborgfonds
Sport

Leidraad gemeentegaranties voor sportaccommodaties

Van sportambitie naar financiering

Kader voor een zorgvuldig, beheersbaar en uitvoerbaar garantiebeleid in samenwerking met Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)

Stichting Waarborgfonds Sport

Bestuurlijke samenvatting

Gemeentegaranties voor sportaccommodaties in hoofdlijnen

Sportaccommodaties vormen een essentieel onderdeel van de maatschappelijke infrastructuur en zijn van groot belang voor het realiseren van gemeentelijk sport- en gezondheidsbeleid. Veel van deze accommodaties zijn in eigendom en beheer van sportverenigingen, die voor investeringen steeds vaker afhankelijk zijn van externe financiering. In de praktijk blijkt dat bancaire financiering zonder aanvullende zekerheden niet tot stand komt. Hierdoor kunnen noodzakelijke investeringen in renovatie, vervanging of verduurzaming van accommodaties uitblijven.

Gemeentegaranties bieden een instrument om deze investeringen toch mogelijk te maken, zonder dat de gemeente zelf investeert of eigenaar wordt. Door borg te staan voor (een deel van) de lening kan financiering worden verkregen, terwijl het financiële risico voor de gemeente beheersbaar blijft.

Deze leidraad beschrijft hoe gemeentegaranties, in samenwerking met SWS, op een zorgvuldige en consistente wijze kunnen worden ingezet ten behoeve van sportverenigingen. De kern van de aanpak bestaat uit:

- een helder beleidskader;
- een duidelijke rolverdeling tussen sportvereniging, Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) en gemeente;
- een gestructureerd proces van aanvraag tot monitoring;
- bestuurlijke keuzes die transparant en uitlegbaar zijn.

De samenwerking met SWS vormt daarbij een essentieel uitgangspunt. Financiële toetsing en monitoring zijn hierdoor structureel geborgd, waardoor de gemeente zich kan richten op haar beleidsmatige en bestuurlijke verantwoordelijkheid.

Reacties uit de praktijk

Voor een vitale sportinfrastructuur is het essentieel dat sportverenigingen kunnen blijven investeren in veilige, duurzame en toekomstbestendige accommodaties. Een helder en zorgvuldig gemeentelijk garantiebeleid, zoals in deze leidraad beschreven, biedt verenigingen en gemeenten een betrouwbare route naar financiering. Wij zijn blij met deze leidraad, omdat zij duidelijkheid schept én aansluit op de gezamenlijke inzet om de sportsector te versterken.

Guido Davio
directeur Breedtesport NOC*NSF

Gemeenten spelen een sleutelrol in de kwaliteit en toekomstbestendigheid van sportaccommodaties. Deze leidraad helpt gemeenten om garantstellingen op een verantwoorde, transparante en uniforme manier toe te passen. Wij zien dit als een waardevolle ondersteuning voor gemeenten en zijn verheugd dat deze handreiking bijdraagt aan een voorspelbaar en professioneel proces in samenwerking met SWS.

André de Jeu
directeur Vereniging Sport en Gemeenten

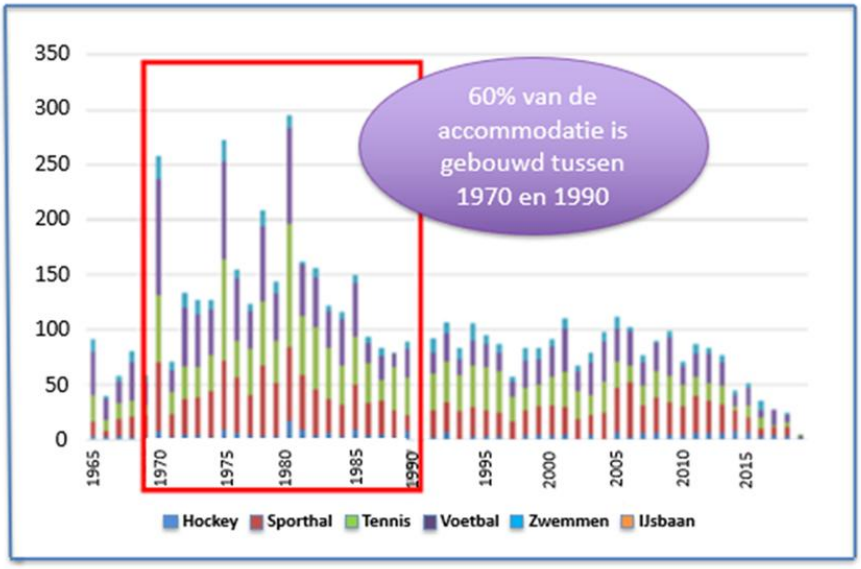
Stichting Waarborgfonds Sport

Sportaccommodaties als publieke infrastructuur

Sportaccommodaties vervullen een aantoonbare maatschappelijke functie en vormen de fysieke basis voor lokaal sportbeleid. Zij vormen de fysieke basis voor sportbeoefening en dragen bij aan gezondheid, participatie, ontmoeting en leefbaarheid. Daarmee zijn sportaccommodaties meer dan vastgoed: zij maken deel uit van de publieke infrastructuur van een gemeente.

Gemeenten stimuleren sportdeelname en investeren in sportbeleid, maar zijn lang niet altijd eigenaar van de accommodaties waarin dit beleid tot uitvoering komt. Een groot deel van de sportaccommodaties wordt gerealiseerd, beheerd en geëxploiteerd door sportverenigingen.

De kwaliteit en beschikbaarheid van deze accommodaties staan onder druk. Veel accommodaties zijn verouderd en vragen om investeringen in renovatie, verduurzaming of vervanging. Tegelijkertijd worden de financiële mogelijkheden van sportverenigingen begrensd door stijgende kosten en beperkte zekerheden.

Figuur 1 Een groot deel van de accommodaties is toe aan vervanging of renovatie

Wanneer noodzakelijke investeringen uitblijven, kan dit leiden tot:

- achteruitgang van sportvoorzieningen;
- verlies aan sportaanbod en leden;
- een verminderde bijdrage aan gemeentelijke beleidsdoelen.

Het faciliteren van investeringen in sportaccommodaties past daarmee binnen de publieke taak van gemeenten, mits dit op een zorgvuldige en beheersbare wijze gebeurt.

Stichting Waarborgfonds Sport

Belemmeringen bij financiering van sportaccommodaties

Sportverenigingen die willen investeren in hun accommodatie zijn in veel gevallen aangewezen op bancaire financiering. In de praktijk blijkt dat deze financiering zonder aanvullende zekerheden niet haalbaar is. Dat hangt samen met de aard van sportaccommodaties en de wijze waarop sportverenigingen zijn georganiseerd.

De volgende factoren verklaren waarom banken bij sportaccommodaties aanvullende zekerheden verlangen.

Beperkte zekerheden uit vastgoed

Sportverenigingen zijn in veel gevallen geen eigenaar van de ondergrond van de sportaccommodatie. Het is dan ook van belang dat het gebruiksrecht voldoende is geregeld. Daarnaast zijn de sportaccommodaties zelf sterk functiegebonden en daardoor beperkt courant. De kring van potentiële kopers is klein en de opbrengst bij verkoop is onzeker. Dit beperkt de waarde als onderpand voor financiering.

Onzekerheid over bestuurlijke continuïteit

Sportverenigingen worden bestuurd door vrijwilligers. Besturen wisselen gemiddeld om de drie jaar qua samenstelling en zijn niet vergelijkbaar met professionele ondernemingen met een stabiele governance-structuur.

Voor banken leidt dit tot onzekerheid over bestuurlijke continuïteit en besluitvorming. De vraag “wie financier ik?” is bij sportverenigingen minder eenduidig te beantwoorden dan bij commerciële organisaties, zeker over een lange looptijd.

Exploitatie met beperkte financiële ruimte en specifieke geldstromen

De exploitatie van sportverenigingen is niet gericht op winstmaximalisatie, maar op het mogelijk maken van sportbeoefening tegen betaalbare voorwaarden. Inkomsten bestaan grotendeels uit contributies, sponsoring, kantine-inkomsten en incidentele nevenactiviteiten.

Deze inkomensstromen kennen een eigen dynamiek. Contributies worden bewust laag gehouden om sport toegankelijk te houden voor een brede doelgroep, terwijl vaste lasten zoals onderhoud, energie en accommodatiekosten relatief weinig flexibel zijn.

Voor banken betekent dit dat de exploitatie van sportverenigingen minder goed past binnen standaard beoordelingsmodellen. Het risico is anders en vraagt om inzicht in ledenontwikkeling, verenigingsstructuur en landelijke trends.

Juist daarom is specialistische kennis van de sportsector van belang bij de beoordeling van investeringsplannen. SWS beschikt over deze sectorspecifieke expertise en betrekt dit bij haar toetsing. Daarmee wordt het financieringsrisico niet alleen beoordeeld op basis van algemene bancaire maatstaven, maar ook vanuit inhoudelijke kennis van de sportpraktijk.

Stichting Waarborgfonds Sport

Van financieringsknelpunt naar beleidsinstrument

De beperkte zekerheden, bestuurlijke continuïteit en specifieke kenmerken van de exploitatie van sportverenigingen maken dat investeringen in sportaccommodaties vanuit bancaire optiek vaak als risicovol worden aangemerkt. Ook wanneer sprake is van maatschappelijk gewenste en inhoudelijk goed onderbouwde plannen, komt financiering daardoor niet altijd tot stand.

Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) speelt een belangrijke rol door investeringsplannen vooraf financieel te toetsen en, waar mogelijk, borgstellingen te verstrekken. Deze borgstelling is echter begrensd in omvang en looptijd. Bij grotere investeringen kan aanvullende zekerheid noodzakelijk zijn.

Om investeringen in sportaccommodaties toch mogelijk te maken, zonder zelf te investeren of te exploiteren, kunnen gemeenten in samenhang met SWS gebruikmaken van gemeentegaranties. In het volgende hoofdstuk wordt dit instrument uitgewerkt en wordt beschreven onder welke voorwaarden en binnen welke kaders gemeentegaranties als beleidsinstrument kunnen worden ingezet.

Stichting Waarborgfonds Sport

Gemeentegaranties als beleidsinstrument

Publiek belang als fundament

Gemeentegaranties voor sportaccommodaties worden ingezet vanuit het publieke belang dat met sport en sportvoorzieningen is gemoeid. Sportaccommodaties vervullen een aantoonbare maatschappelijke functie op het gebied van gezondheid, participatie, ontmoeting en leefbaarheid. Zij vormen een essentiële infrastructuur voor lokaal sportbeleid en dragen bij aan bredere gemeentelijke beleidsdoelen, zoals preventie, sociale samenhang en inclusie.

Het ondersteunen van investeringen in sportaccommodaties past daarmee binnen de publieke taak van gemeenten. Daarbij staat niet het eigendom van het vastgoed centraal, maar het maatschappelijk gebruik en de continuïteit van de voorziening. Gemeentegaranties worden niet verstrekt om individuele verenigingen financieel te ondersteunen, maar om investeringen mogelijk te maken die bijdragen aan vastgestelde beleidsdoelen.

Door het publieke belang expliciet als fundament te hanteren, ontstaat een helder beoordelingskader. Dit maakt het mogelijk om aanvragen consistent te beoordelen en keuzes bestuurlijk uitlegbaar te maken richting college en gemeenteraad. Alleen investeringen met aantoonbare maatschappelijke meerwaarde komen in aanmerking voor ondersteuning via een gemeentegarantie.

Wat is een gemeentegarantie – en wat niet

Een gemeentegarantie is een voorwaardelijke financiële verplichting. De gemeente staat borg voor (een deel van) een lening die een sportvereniging aangaat, zodat externe financiering mogelijk wordt. De garantie leidt alleen tot kosten wanneer de vereniging niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen.

Het instrument verschilt daarmee wezenlijk van andere vormen van gemeentelijke ondersteuning, zoals subsidies of leningen. Er vindt bij verstrekking geen directe uitbetaling plaats en de gemeente treedt niet op als financier.

Tegelijkertijd kan een gemeentegarantie juridisch worden gezien als een vorm van financiële ondersteuning, omdat zij het mogelijk maakt dat een vereniging onder gunstigere voorwaarden financiering verkrijgt. Dit doet echter geen afbreuk aan het karakter van de garantie als voorwaardelijke verplichting, waarbij het financiële risico voor de gemeente beperkt en beheersbaar blijft.

Stichting Waarborgfonds Sport

Wat is een gemeentegarantie wel	Wat is een gemeentegarantie niet
Voorwaardelijke verplichting (achtervang)	Directe subsidie (zoals een geldverstrekking)
Geen directe uitgave bij verstrekking	Lening of verstrekking van kapitaal door de gemeente
Alleen bij niet-nakoming van betalingsverplichtingen door de vereniging	Structurele of doorlopende financiële ondersteuning
Kaderstellend instrument (voorwaarden, toetsing, besluit)	Operationele rol in exploitatie of projectuitvoering

Afbakening van het garantiebeleid

Dit garantiebeleid is bedoeld voor investeringen in sportaccommodaties die worden uitgevoerd door (amateur)sportverenigingen of sportstichtingen zonder winstoogmerk. Het gaat daarbij om investeringen in onder andere nieuwbouw, renovatie, verduurzaming of aankoop van sportaccommodaties.

Buiten dit garantiebeleid vallen:

- investeringen met een overwegend commercieel doel of verdienmodel;
- projecten van professionele sportorganisaties;
- rechtspersonen met een bedrijfsmatig karakter.

In situaties waarin sprake is van gemengd gebruik of een combinatie van maatschappelijke en commerciële functies, wordt per aanvraag beoordeeld of het publieke belang overheersend is en of inzet van een gemeentegarantie passend en verantwoord is binnen dit beleidskader.

Stichting Waarborgfonds Sport

Beleidsuitgangspunten en randvoorwaarden

Geen gemeentegarantie zonder positieve SWS-toets

De gemeente verstrekt uitsluitend een gemeentegarantie wanneer het investeringsplan vooraf positief is getoetst door SWS. Deze positieve SWS-toets vormt het objectieve startpunt voor gemeentelijke beoordeling en besluitvorming.

Eigen verantwoordelijkheid van sportverenigingen

Bij het verstrekken van een gemeentegarantie blijft de primaire verantwoordelijkheid voor een gezonde en realistische financiering bij de sportvereniging. De vereniging is initiatiefnemer, eigenaar en exploitant van de accommodatie. De gemeente faciliteert uitsluitend via een voorwaardelijke garantie en neemt deze verantwoordelijkheid niet over.

Samenhang met borgstelling en risicodeling

Uitgangspunt is dat de gemeentegarantie aansluit bij de borgstelling van SWS en onderdeel vormt van een evenwichtige risicodeling. In de regel betekent dit dat gemeente en SWS ieder voor een gelijk deel borg staan voor de lening. Afwijkingen hiervan zijn mogelijk, maar uitsluitend gemotiveerd en binnen de vastgestelde beleidskaders.

Transparantie en gelijke behandeling

Aanvragen voor gemeentegaranties worden beoordeeld op basis van vooraf vastgestelde criteria. Gelijke gevallen worden gelijk behandeld. Afwijkingen zijn mogelijk binnen de ruimte voor maatwerk, maar worden altijd expliciet gemotiveerd en vastgelegd. Dit versterkt de rechtszekerheid en maakt besluitvorming bestuurlijk en maatschappelijk uitlegbaar.

Stichting Waarborgfonds Sport

Stichting Waarborgfonds Sport als partner

Positie en taak van SWS

Stichting Waarborgfonds Sport vervult een centrale rol bij het mogelijk maken van investeringen in sportaccommodaties. SWS is een onafhankelijke stichting die sportverenigingen ondersteunt bij het verkrijgen van bancaire financiering door het verstrekken van borgstellingen voor leningen.

Binnen het stelsel van gemeentegaranties fungeert SWS als eerste en inhoudelijke schakel tussen sportvereniging, financier en gemeente. SWS beoordeelt investeringsplannen vooraf op financiële haalbaarheid en continuïteit en vormt daarmee een kwaliteitsfilter voordat gemeenten bij een aanvraag in beeld komen.

De samenwerking met SWS maakt het voor gemeenten mogelijk om gemeentegaranties te verstrekken zonder zelf uitgebreide financiële analyses of exploitatiebeoordelingen uit te voeren. Daarmee is SWS geen adviseur achteraf, maar een structurele partner binnen het garantiebeleid. Inmiddels werkt meer dan 85% van de gemeenten in Nederland op die manier samen met SWS.

Toetsing vooraf: financiële haalbaarheid en continuïteit

Wanneer een sportvereniging wil investeren in haar accommodatie, dient zij een aanvraag tot borgstelling, met daarbij o.a. het investeringsplan, in bij SWS. SWS beoordeelt dit plan op financiële haalbaarheid en verantwoordbaarheid. Daarbij staat centraal of de vereniging, op basis van haar exploitatie, ledenontwikkeling en kostenstructuur, in staat is om gedurende de looptijd aan rente- en aflossingsverplichtingen te voldoen.

De toetsing door SWS resulteert in een borgstellingsrapport. Dit rapport bevat o.a.:

- een beoordeling van de financiële positie van de vereniging;
- een analyse van de exploitatie en kasstromen;
- een oordeel over de risico's en beheersbaarheid van de financiering.

Alleen wanneer deze toets positief is, kan het traject richting financier en gemeente worden vervolgd. Voor gemeenten betekent dit dat zij uitsluitend aanvragen ontvangen die vooraf financieel zijn getoetst en als haalbaar zijn beoordeeld.

Risicodeling en borgstellingssystematiek

Voor leningen tot en met € 100.000 kan SWS, onder voorwaarden, een 100% borgstelling verstrekken. In alle andere gevallen is het een voorwaarde dat ook de gemeente een passende garantie verstrekt.

Deze opzet leidt tot een evenwichtige risicodeling:

- de sportvereniging blijft primair verantwoordelijk voor exploitatie en aflossing;
- SWS en gemeente delen het financiële risico;
- de financier krijgt voldoende zekerheid om de lening te verstrekken.

De borgstellingssystematiek van SWS kent duidelijke grenzen in bedrag en looptijd. Wanneer de financieringsbehoefte deze grenzen overschrijdt, kan aanvullend maatwerk door de gemeente noodzakelijk zijn. De afweging hiervoor vindt plaats binnen het gemeentelijk beleidskader en wordt bestuurlijk gemotiveerd,

Praktijkvoorbeeld: wanneer aanvullende borging nodig kan zijn
Een voetbalvereniging wil investeren in een nieuw clubhuis en heeft daarvoor een bancaire lening van € 1.000.000 nodig. SWS toetst het plan en kan maximaal € 350.000 borgen. Uitgangspunt daarbij is dat de gemeente minimaal een gelijkwaardige garantie verstrekt.
De bank geeft aan deze borging van € 700.000 onvoldoende is en vraagt ook zekerheid voor het resterende deel van de lening. In zo'n situatie kan de gemeente beoordelen of een aanvullende gemeentegarantie wenselijk en passend is binnen het vastgestelde garantiebeleid.

Indien de gemeente besluit geen aanvullende garantie te verstrekken voor het resterende deel van de lening, kan dit ertoe leiden dat de financier de lening niet (volledig) verstrekt. In dat geval komt de voorgenomen investering mogelijk niet tot stand.

De afweging om aanvullend garant te staan is daarmee een bestuurlijke keuze, waarbij het mogelijk maken van de investering wordt afgewogen tegen de mate waarin de gemeente bereid is aanvullend risico te dragen.

Monitoring gedurende de looptijd

Na verstrekking van de lening blijft SWS gedurende de looptijd betrokken bij de financiering. SWS verzorgt de financiële monitoring van de sportvereniging en onderhoudt het contact met de financier.

In dit kader:

- vraagt SWS jaarlijks de jaarcijfers van de vereniging op;
- beoordeelt zij de financiële ontwikkeling ten opzichte van de uitgangspunten bij aanvang;
- signaleert zij tijdig afwijkingen of risico's.

Wanneer daar aanleiding voor is, informeert SWS de betrokken partijen en wordt gezamenlijk bekeken welke maatregelen nodig zijn. Door deze structurele monitoring worden problemen vroegtijdig gesignaleerd en kan bijsturing plaatsvinden voordat sprake is van escalatie.

Voor gemeenten betekent dit dat zij geen eigen monitoringsstructuur hoeven in te richten, maar kunnen aansluiten bij de signalering en rapportage via SWS.

Betekenis voor de rol van de gemeente

De rolverdeling tussen sportvereniging, SWS en gemeente is helder:

- de sportvereniging is initiatiefnemer, eigenaar en exploitant;
- SWS toetst vooraf, deelt risico's en monitort gedurende de looptijd;
- de gemeente stelt beleidskaders, beoordeelt het publieke belang en neemt het bestuurlijke besluit over het verstrekken van een gemeentegarantie.

Door deze rolverdeling blijft de inzet van gemeentegaranties uitvoerbaar en beheersbaar. De gemeente hoeft geen financiële detailtoetsing uit te voeren, maar kan zich richten op de beleidsmatige en bestuurlijke afweging: past de investering binnen het gemeentelijk sport- en accommodatiebeleid en binnen de vastgestelde kaders voor risico en maatwerk.

Stichting Waarborgfonds Sport

Van aanvraag tot besluit

Het proces van aanvraag tot besluit is zo ingericht dat investeringen zorgvuldig worden voorbereid, terwijl de belasting voor de gemeentelijke organisatie beperkt blijft. SWS voert het grootste deel van de toetsing en monitoring uit, waardoor gemeenten pas in beeld komen wanneer sprake is van een inhoudelijk en financieel haalbaar plan. Dit hoofdstuk beschrijft de stappen van initiatief tot en met monitoring en maakt inzichtelijk waar de gemeente aan zet is — en waar niet.

1. **Initiatief en toetsing via SWS**
   ↓
2. **Aanvraag gemeentegarantie**
   ↓
3. **Beleidsmatige beoordeling door gemeente**
   ↓
4. **Bestuurlijke besluitvorming**
   ↓
5. **Monitoring via** SWS

Stap 1: Initiatief en financiële toetsing via SWS

Het initiatief voor een investering in een sportaccommodatie ligt bij de sportvereniging. Wanneer een vereniging haar investeringsplannen voldoende heeft uitgewerkt en duidelijk is wat de investering omvat, hoe de financiering globaal is opgebouwd en welk bedrag (maximaal) bancair geleend moet worden, kan een aanvraag bij SWS worden ingediend.

Ook indien de vereniging zich bij de gemeente meldt met een voornemen om te gaan investeren, beoordeelt de gemeente niet de (financiële) inhoud van het plan, maar verwijst zij de vereniging door naar SWS.

SWS beoordeelt het investeringsplan op financiële haalbaarheid en werkt dit uit in een Rapport Borgstelling. Dit rapport vormt de basis voor het vervolg van het proces en wordt gedeeld met de gemeente.

Stap 2: Aanvraag gemeentegarantie

Na een positieve toets door SWS kan de sportvereniging een aanvraag voor een gemeentegarantie indienen bij de gemeente. Het door SWS opgestelde rapport vormt daarbij het uitgangspunt en bevat de belangrijkste financiële en inhoudelijke informatie over het investeringsplan.

De gemeente bepaalt welke aanvullende stukken nodig zijn om de aanvraag formeel in behandeling te nemen.

Stap 3: Gemeentelijke beoordeling binnen het beleidskader

Na ontvangst van een volledige aanvraag beoordeelt de gemeente of het investeringsplan past binnen het vastgestelde garantiebeleid

De beoordeling richt zich op de beleidsmatige en bestuurlijke aspecten van de aanvraag. Daarbij wordt bezien of de investering:

- bijdraagt aan het publieke belang;
- aansluit bij het gemeentelijk sport- en accommodatiebeleid;
- past binnen de vastgestelde kaders voor inzet van gemeentegarantie.

De gemeente toetst in deze fase niet opnieuw de financiële haalbaarheid van het investeringsplan.

De uitkomst van de gemeentelijke beoordeling vormt de basis voor de bestuurlijke besluitvorming.

Stap 4: Bestuurlijke besluitvorming

Na afronding van de gemeentelijke beoordeling wordt de aanvraag voorgelegd voor bestuurlijke besluitvorming. Afhankelijk van de omvang van de garantie en de binnen de gemeente geldende mandaat- en delegatieregelingen vindt besluitvorming plaats door het college van burgemeester en wethouders en, indien van toepassing, door de gemeenteraad.

De bestuurlijke besluitvorming richt zich op de vraag of, en onder welke voorwaarden, de gemeente bereid is een gemeentegarantie te verstrekken. Het besluit wordt genomen op basis van:

- de toetsing door SWS;
- het vastgestelde garantiebeleid;
- de uitkomst van de gemeentelijke beoordeling;
- de voorliggende aanvraag.

Het genomen besluit wordt vastgelegd en gecommuniceerd aan de sportvereniging en de betrokken partijen.

Stap 5: Monitoring en signalering

Na verstrekking van de gemeentegarantie vindt de monitoring gedurende de looptijd van de lening plaats via SWS.

De gemeente ontvangt jaarlijks een rapportage waarin de financiële ontwikkeling van de sportvereniging wordt beoordeeld. De gemeente richt geen eigen monitoringsstructuur in en voert geen doorlopende financiële toetsing uit.

Stichting Waarborgfonds Sport

Risico's en risicobeheersing

De inzet van gemeentegaranties brengt voor de gemeente financiële risico's met zich mee. Deze risico's zijn echter voorwaardelijk van aard en doen zich alleen voor onder specifieke omstandigheden. Dit hoofdstuk beschrijft wanneer risico's voor de gemeente kunnen ontstaan en hoe hiermee wordt omgegaan binnen het vastgestelde beleid.

Moment waarop risico zich kan voordoen

Een risico voor de gemeente doet zich pas voor wanneer een sportvereniging structureel niet meer kan voldoen aan haar rente- en aflossingsverplichtingen en herstelmaatregelen onvoldoende blijken.

Zolang een vereniging aan haar verplichtingen voldoet, heeft de gemeentegarantie geen financiële consequenties.

Beheersing tijdens de looptijd

Gedurende de looptijd van de lening wordt de financiële ontwikkeling van de sportvereniging gevolgd via de daarvoor ingerichte monitoring. Hierdoor ontstaat tijdig inzicht in afwijkingen ten opzichte van de uitgangspunten bij aanvang van de financiering.

Deze signalering biedt ruimte om, waar nodig, in overleg met de betrokken partijen maatregelen te treffen voordat sprake is van escalatie.

Aanspreken van de garantie

Pas wanneer sprake is van blijvende betalingsproblemen en herstelmaatregelen geen toereikend effect hebben, kan een financier overgaan tot het aanspreken van de afgegeven zekerheden.

De gemeentegarantie wordt in dat geval uitsluitend aangesproken:

- voor het deel waarvoor de gemeente garant staat;
- binnen de afgesproken looptijd;
- conform de vastgelegde voorwaarden.

Stichting Waarborgfonds Sport

Praktijkervaring met aanspraken

De beheersbaarheid van gemeentegaranties blijkt uit de praktijk. Historische gegevens van SWS laten zien dat slechts in een zeer beperkt aantal gevallen daadwerkelijk een beroep wordt gedaan op afgegeven garanties.

De historische aanspraak bij projecten waar SWS een borgstelling voor heeft verstrekt bedraagt circa 0,26%. Dit betekent dat het overgrote deel van de garantstellingen zonder financiële consequenties voor gemeenten afloopt.

Daarbij is van belang dat een aanspraak op de borgstelling in de praktijk niet automatisch betekent dat het volledige gegarandeerde bedrag wordt uitgekeerd. De uiteindelijke financiële impact voor de gemeente wordt in belangrijke mate bepaald door de specifieke omstandigheden van het geval.

Allereerst wordt gedurende de looptijd van de lening afgelost, waardoor het openstaande bedrag in de tijd afneemt. Daarnaast zijn er in veel gevallen zekerheden gevestigd, zoals een pandrecht of hypotheekrecht, ten gunste van SWS en/of de gemeente.

Verder wordt per situatie gekeken naar de mogelijkheden op de betreffende locatie, bijvoorbeeld of voortzetting van sportactiviteiten of een alternatieve invulling mogelijk is. Deze factoren zijn van invloed op de mate waarin een eventuele aanspraak daadwerkelijk leidt tot financiële schade voor de gemeente.

In combinatie met de voorafgaande toetsing en monitoring door SWS leidt dit ertoe dat het risico voor gemeenten in de praktijk niet alleen zelden optreedt, maar ook in omvang doorgaans beperkt blijft.

Stichting Waarborgfonds Sport

Financiële inpassing en verantwoording

Gemeentegaranties hebben gevolgen voor de gemeentelijke financiële huishouding. Dit hoofdstuk beschrijft hoe garantstellingen financieel worden verwerkt, hoe risico's inzichtelijk blijven en hoe verantwoording plaatsvindt richting bestuur en raad.

Gemeentegaranties als voorwaardelijke verplichtingen

Gemeentegaranties worden binnen de gemeentelijke financiële administratie aangemerkt als voorwaardelijke verplichtingen. Dit betekent dat zij geen directe uitgaven met zich meebrengen en niet leiden tot kasstromen bij verstrekking.

De garantstellingen worden geregistreerd en betrokken bij het inzicht in de financiële positie en de risico's van de gemeente, conform de geldende financiële regelgeving.

Relatie met BBV en financieel beleid

Binnen het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden gemeentegaranties meegenomen in de risicoparagraaf en betrokken bij het weerstandsvermogen van de gemeente.

Dit betekent dat:

- afgegeven garanties zichtbaar zijn in de financiële verantwoording;
- risico's periodiek worden beoordeeld;
- het college en de gemeenteraad inzicht houden in de omvang en spreiding van garantstellingen.

De inzet van gemeentegaranties past daarmee binnen de reguliere kaders van het gemeentelijk financieel beleid.

Beheersing via kaders en plafonds

Om de financiële beheersbaarheid te waarborgen, werkt de gemeente met vooraf vastgestelde beleidskaders. Deze kaders kunnen onder meer betrekking hebben op:

- maximale bedragen per garantie;
- het totaal aan uitstaande garanties;
- de voorwaarden waaronder maatwerk mogelijk is.

Door deze begrenzing vooraf vast te leggen, blijft de inzet van gemeentegaranties voorspelbaar en beheersbaar, zowel financieel als bestuurlijk.

Rapportage en verantwoording

De gemeente wordt periodiek geïnformeerd over de uitstaande gemeentegaranties en eventuele aandachtspunten. Deze informatie maakt onderdeel uit van de reguliere financiële rapportages en de planning- en controlecyclus.

Door besluiten zorgvuldig vast te leggen en garantstellingen structureel te registreren, kan de gemeente transparant verantwoorden:

- waarom garantstellingen zijn verstrekt;
- binnen welke beleidskaders dit is gebeurd;
- hoe de risico's zich ontwikkelen.

Dit ondersteunt de bestuurlijke controle en de rol van de gemeenteraad.

Samenhang met monitoring

De financiële inpassing en verantwoording sluiten aan bij de monitoring gedurende de looptijd van de lening. De gemeente hoeft hiervoor geen eigen monitoringsstructuur op te zetten, maar kan gebruikmaken van de beschikbare rapportages van SWS.

Hierdoor blijft de financiële verantwoording actueel, zonder dat dit leidt tot extra uitvoeringslasten.

Bestuurlijke keuzes en beleidsruimte

Kaderstellende rol van de gemeenteraad

De gemeenteraad stelt het garantiebeleid vast en bepaalt daarmee de kaders waarbinnen gemeentegaranties kunnen worden verstrekt. Met het vaststellen van dit beleid geeft de raad richting aan:

- het publieke belang dat met gemeentegaranties wordt gediend;
- de voorwaarden waaronder garantstellingen mogelijk zijn;
- de mate van financiële ruimte en risicobereidheid.

Binnen deze kaders vindt de uitvoering plaats. Individuele aanvragen worden beoordeeld en voorbereid binnen het vastgestelde beleid.

Uitvoerende en besluitvormende rol van het college

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de uitvoering van het vastgestelde garantiebeleid. Dit omvat:

- het beoordelen van aanvragen binnen de beleidskaders;
- het voorbereiden van bestuurlijke besluitvorming;
- het nemen van besluiten voor zover deze binnen het mandaat van het college vallen.

Voor aanvragen die de vastgestelde kaders overschrijden of waarvoor geen mandaat is verleend, wordt besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

Mandaat en bevoegdheden

De gemeente hanteert duidelijke mandaat- en delegatieregelingen voor het verstrekken van gemeentegaranties. Deze regelingen bepalen:

- in welke gevallen het college zelfstandig kan besluiten;
- wanneer besluitvorming door de gemeenteraad vereist is;
- hoe wordt omgegaan met uitzonderingen en maatwerk.

Door deze bevoegdheidsverdeling vooraf vast te leggen, wordt besluitvorming voorspelbaar en transparant ingericht.

Ruimte voor maatwerk binnen het beleid

Hoewel het garantiebeleid duidelijke kaders biedt, kan zich in de praktijk de situatie voordoen dat een aanvraag niet volledig binnen de standaarduitgangspunten past. In dergelijke gevallen kan bestuurlijk maatwerk worden overwogen.

Stichting Waarborgfonds Sport

Evaluatie en bijstelling van het beleid

Het garantiebeleid wordt periodiek geëvalueerd. Daarbij wordt onder meer bezien:

- hoe vaak garanties zijn verstrekt;
- in hoeverre gebruik is gemaakt van maatwerk;
- of de beleidskaders nog aansluiten bij de praktijk.

Op basis van deze evaluatie kan het beleid, indien nodig, worden bijgesteld. Dit zorgt ervoor dat het garantiebeleid actueel blijft en blijft aansluiten bij maatschappelijke en financiële ontwikkelingen.

Stichting Waarborgfonds Sport

Conclusie: een uitvoerbaar en verantwoord instrument

Sportaccommodaties vormen een essentieel onderdeel van de maatschappelijke infrastructuur binnen gemeenten. Tegelijkertijd staan sportverenigingen voor investeringen die zij in veel gevallen niet zelfstandig kunnen financieren. Gemeentegaranties bieden een instrument om deze investeringen mogelijk te maken, zonder dat de gemeente zelf investeert of eigenaar wordt.

Deze leidraad laat zien hoe gemeentegaranties op een zorgvuldige, beheersbare en bestuurlijk uitlegbare manier kunnen worden ingezet. Door te werken met een helder beleidskader, een duidelijke rolverdeling en een gestructureerd proces, blijft de inzet van het instrument voorspelbaar en uitvoerbaar.

De samenwerking met Stichting Waarborgfonds Sport zorgt ervoor dat financiële haalbaarheid en monitoring structureel zijn geborgd. De gemeente kan zich daardoor richten op haar kernrol: het maken van beleidsmatige en bestuurlijke afwegingen in het publieke belang.

Met dit garantiebeleid kiest de gemeente voor een consistente en transparante werkwijze. Geen ad-hoc besluiten, maar duidelijke kaders waarbinnen investeringen in sportaccommodaties op verantwoorde wijze kunnen worden ondersteund. Daarmee wordt bijgedragen aan toekomstbestendige sportvoorzieningen en aan de maatschappelijke doelen die daarmee zijn verbonden.

Stichting Waarborgfonds Sport

Leeswijzer bijlagen

De bijlagen bij deze leidraad bieden verdiepende informatie en praktische ondersteuning bij de toepassing van gemeentegaranties voor sportaccommodaties. Zij zijn bedoeld als naslagwerk en aanvulling op de hoofdtekst.

Gemeenten kunnen de bijlagen selectief gebruiken, afhankelijk van de eigen situatie. De opgenomen toolkit met voorbeeldformulieren is optioneel en bedoeld als hulpmiddel bij de uitvoering.

Overzicht bijlagen

Bijlage 1 – Stichting Waarborgfonds Sport (SWS): rol en werkwijze
Feitelijke toelichting op de rol van SWS, de borgstellingssystematiek en de belangrijkste voorwaarden.

Bijlage 2 – Wanneer is naast een borgstelling van SWS een gemeentegarantie nodig?
Uitleg van de borgstellingslogica met concrete bedragen, voorbeelden en een beslisboom.

Bijlage 3 – Financiële en juridische kaders bij gemeentegaranties
Overzicht van relevante wet- en regelgeving en veelvoorkomende aandachtspunten bij garanties.

Bijlage 4 – Grondgebruik, opstal en HARVO
Duiding van juridische constructies rond grondgebruik en de gevolgen daarvan voor financiering.

Bijlage 5 – Alternatieve financieringsroutes
Overzicht van alternatieve financieringsvormen en aandachtspunten daarbij.

Bijlage 6 – Praktische tips voor gemeenten
Handvatten voor een uitvoerbare en efficiënte toepassing van het garantiebeleid.

Toolkit – Praktische hulpmiddelen

Modeldocumenten* ter ondersteuning van de uitvoering, aan te passen aan de lokale situatie:

Toolkit A - Model beleidskader gemeentegaranties

Toolkit B - Model collegevoorstel en raadsbesluit

Toolkit C - Model aanvraagformulier

**De documenten in deze toolkit zijn bedoeld als voorbeeld en ondersteuning bij de uitvoering van het garantiebeleid. Zij hebben geen normerend of juridisch bindend karakter. Gemeenten dienen de teksten altijd aan te passen aan de eigen beleidskaders, mandaatregelingen en lokale situatie. Waar van toepassing dienen teksten te worden afgestemd met betrokken financiers en SWS.*

Stichting Waarborgfonds Sport

Bijlage 1 – Stichting Waarborgfonds Sport (SWS): Rol, werkwijze en kernkenmerken

1. Wie is Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)?

SWS is een onafhankelijke stichting die in heel Nederland sportverenigingen ondersteunt bij het verkrijgen van bancaire financiering voor hun accommodatie. SWS is opgericht om sportverenigingen in staat te stellen investeringen te realiseren in de aanleg, renovatie, verduurzaming of aankoop van sportaccommodaties door middel van borgstellingen voor leningen.

SWS is opgericht op initiatief van onder meer het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), NOC*NSF en De Lotto en werkt samen met sportverenigingen, financiers en gemeenten om de toegang tot kapitaal te verbeteren.

In 2013 heeft SWS de ANBI-status gekregen.

2. Wat doet SWS?

SWS ondersteunt sportverenigingen door borgstellingen te verstrekken aan banken of andere financiële instellingen. Deze borgstelling verlaagt het risico voor de financier, waardoor sportverenigingen toegang krijgen tot leningen die zij anders niet zouden krijgen.

Belangrijke uitgangspunten zijn:

- Leningen tot €100.000 kunnen (onder voorwaarden) door SWS volledig worden geborgd zonder aanvullende gemeentegarantie.
- Bij hogere leningen kan SWS tot maximaal 50% borg staan, en wordt van gemeenten verwacht dat zij eveneens een passende garantie verstrekken.
- De borgstelling is bedoeld voor financiering die verband houdt met de investering in een sportaccommodatie (nieuwbouw, renovatie, aankoop, verduurzaming) en wordt alleen verstrekt indien de vereniging voldoet aan de voorwaarden van SWS.

SWS toetst investeringsplannen vooraf op financiële haalbaarheid, onder andere op basis van de exploitatie, de opzet van het plan en de financiële positie van de vereniging.

Stichting Waarborgfonds Sport

3. Resultaten en betekenis in de praktijk

SWS heeft sinds haar oprichting ruim 3.000 sportverenigingen geholpen om investeringen mogelijk te maken die anders niet van de grond zouden komen. De borgstellingen van SWS maken het voor verenigingen vaak haalbaar om het benodigde krediet te verkrijgen.

Deze borgstelling draagt daarmee bij aan:

- toekomstbestendige sportaccommodaties
- duurzame en maatschappelijke voorzieningen
- continuïteit van sportverenigingen

Veel verenigingen realiseren dankzij borgstellingen investeringen in clubhuizen, vernieuwde velden, duurzame verlichting en andere belangrijke accommodatiefacetten.

4. Voorwaarden en kenmerken borgstelling

- Voor een borgstelling komen (amateur)sportverenigingen in aanmerking waarvan de overkoepelende bond is aangesloten bij NOC*NSF.
- De maximale borgstelling die SWS kan verstrekken per project bedraagt € 350.000.
- De maximale looptijd voor een borgstellig bedraagt 20 jaar.
- Naast de financiële onderbouwing vraagt SWS onder meer zekerheid omtrent het grondgebruik. Het kunnen vestigen van hypothecaire zekerheid is daarbij een uitgangspunt.
- De vereniging is een eenmalige vergoeding verschuldigd aan SWS (zie website www.sws.nl voor het actuele tarief).

5. Toelichting maximale borgstelling en looptijd

SWS hanteert bij borgstellingen zowel een maximaal borgstellingsbedrag als een maximale looptijd. Deze uitgangspunten hangen samen met de wijze waarop SWS haar waarborgvermogen inzet. Het beschikbare vermogen van SWS is bedoeld om zoveel mogelijk sportverenigingen te kunnen ondersteunen en is daarmee niet onbeperkt. Door borgstellingen in hoogte en looptijd te begrenzen, kan dit vermogen gespreid en doelmatig worden ingezet en blijft het ook op langere termijn beschikbaar voor nieuwe aanvragen.

De maximale borgstelling die SWS per project kan verstrekken bedraagt € 350.000. De maximale looptijd van een borgstelling bedraagt 20 jaar. Deze grenzen zeggen niets over de technische of functionele levensduur van sportaccommodaties, maar zijn een bewuste afweging binnen de borgstellingssystematiek van SWS.

In situaties waarin voor de financiële haalbaarheid van een investering een hogere borgstelling of een langere looptijd noodzakelijk is, kan maatwerk worden toegepast. In dergelijke gevallen kan de gemeente, binnen haar eigen beleidskaders, aanvullend garant staan om de investering alsnog mogelijk te maken.

Stichting Waarborgfonds Sport

Bijlage 2 – Wanneer is naast een borgstelling van SWS een gemeentegarantie nodig?

Doel van deze bijlage

Deze bijlage beschrijft hoe de borgstellingssystematiek van SWS in de praktijk werkt en in welke situaties een gemeentegarantie noodzakelijk wordt.

1. Uitgangspunt: borgstelling door SWS tot en met € 100.000

SWS kan zelfstandig borg staan voor een lening aan een sportvereniging tot en met € 100.000, zonder dat hiervoor een gemeentegarantie nodig is.

2. Leningen boven € 100.000: gezamenlijke borgstelling

Bij een lening boven € 100.000 geldt dat SWS niet zelfstandig borg kan staan voor het volledige bedrag.

In deze situatie:

- kan SWS maximaal 50% van de lening borg staan;
- is dit alleen mogelijk wanneer de gemeente voor het resterende deel een gemeentegarantie verstrekt;
- vormt de gemeentegarantie een voorwaarde van SWS om de borgstelling te kunnen afgeven.

Zonder gemeentegarantie kan de lening in deze gevallen doorgaans niet tot stand komen.

3. Meerdere leningen en het begrip ‘obligo’

Wanneer een sportvereniging al een lopende borgstelling heeft en een nieuwe lening aanvraagt, kijkt SWS naar het uitstaand obligo: het bedrag waarvoor SWS op dat moment nog borg staat.

3.1 Alleen SWS-borgstelling

Voorbeeld:

- Oorspronkelijke lening: € 80.000
- Borgstelling: volledig door SWS
- Uitstaand obligo: € 40.000

In deze situatie:

- geldt het borgingsplafond van € 100.000;
- SWS kan nog € 60.000 zelfstandig borg staan;
- bij een nieuwe lening:
    - tot en met € 60.000 → volledige SWS-borgstelling mogelijk;
    - boven € 60.000 → maximaal 50% SWS-borgstelling, met gemeentegarantie voor het overige deel.

Stichting Waarborgfonds Sport

3.2 Gezamenlijke borgstelling SWS en gemeente

Voorbeeld:

- Oorspronkelijke lening: € 200.000
- Borgstelling: 50% SWS / 50% gemeente
- Uitstaand obligo voor SWS: € 40.000

In deze situatie:

- telt het uitstaand obligo van € 40.000 niet mee;
- kan SWS opnieuw zelfstandig borg staan tot € 100.000, zonder aanvullende gemeentegarantie;

dit is mogelijk omdat het eerdere obligo voortkwam uit een gezamenlijke borgstelling.

4. Leningen boven € 700.000: maximale borgstelling en gemeentelijk maatwerk

Bij grotere investeringen kan de totale lening hoger zijn dan € 700.000. In deze gevallen geldt dat SWS een maximale borgstelling van € 350.000 hanteert.

SWS kan dan:

- borg staan voor € 350.000,
- op voorwaarde dat de gemeente eveneens een gemeentegarantie verstrekt voor € 350.000.

Samen dekken SWS en de gemeente hiermee € 700.000 van de lening af.

Wanneer de lening hoger is dan € 700.000, resteert een deel waarvoor geen borgstelling door SWS beschikbaar is. Het kan dan een voorwaarde van de bank zijn dat ook dit resterende deel van de lening wordt afgedekt door aanvullende garanties. Dit kan betekenen dat de gemeente wordt gevraagd om voor een hoger bedrag dan € 350.000 garant te staan.

De afweging om dit te doen valt onder maatwerk en wordt door de gemeente gemaakt binnen de vastgestelde beleidskaders.

5. Leningen met een looptijd langer dan 20 jaar: rol van de gemeente

SWS hanteert bij borgstellingen een maximale looptijd van 20 jaar

In de praktijk kan het voorkomen dat een sportvereniging voor de haalbaarheid van een investering een langere looptijd nodig heeft. Bijvoorbeeld om de jaarlijkse lasten te beperken of aan te sluiten bij de levensduur van de accommodatie.

Omdat de borgstelling van SWS in 20 jaar (lineair) afbouwt, is de afbouw niet gelijk aan de aflossing. In deze situaties wordt gekeken naar de rol van de gemeente. Het kan dan een voorwaarde zijn van de bank dat de gemeente aanvullende zekerheid biedt voor (een deel van) de lening met een langere looptijd.

Ook deze afweging valt onder maatwerk en zal door de gemeente moeten worden beoordeeld.

Stichting Waarborgfonds Sport

6. Kanttekening

Deze bijlage beschrijft de huidige werkwijze van SWS. Bij concrete aanvragen dienen altijd de actuele voorwaarden van SWS te worden geraadpleegd.

Stichting Waarborgfonds Sport

Beslisboom – wanneer komt de gemeente in beeld?

Stap 1 – Is de lening ≤ € 100.000?

Ja

Stap 2 – Zijn er lopende leningen waar SWS borg voor staat en de gemeente niet?

Ja :
- Bepaal het uitstaand obligo
- Is het uitstaand obligo + de nieuwe lening samen ≤ € 100.000?
  Ja? SWS kan 100% borgen
  Nee? Ga naar **stap 3**

Nee :
- SWS kan 100% borgen

Nee

Stap 3 – Maximale borgstelling SWS: Is de totale lening > € 700.000?

Nee :
- SWS borgt maximaal 50% van de lening
- SWS stelt als voorwaarde dat de gemeente ook garant staa t voor 50%

Ja:
- SWS borgt maximaal € 350.000
- SWS stelt als voorwaarde dat de gemeente een garantie verstrekt van minimaal € 350.000
- Bank kan ook garantie eisen voor resterend deel = maatwerk gemeente

Stap 4 – Is de looptijd van de lening > 20 jaar?

Nee :
- SWS kan voor volledige looptijd borg staan
- Voorwaarde SWS: gemeente ook borg volledige looptijd

Ja:
- SWS staat voor maximaal 20 jaar borg
- SWS stelt als voorwaarde dat de gemeente ook voor minimaal 20 jaar borg staat.
- Bank kan ook garantie eisen voor resterend deel van de looptijd = maatwerk gemeente

Stichting Waarborgfonds Sport

Bijlage 3 – Financiële en juridische kaders bij gemeentegaranties

Doel van deze bijlage

Deze bijlage geeft inzicht in de belangrijkste financiële en juridische kaders die een rol spelen bij het verstrekken van gemeentegaranties voor sportaccommodaties. Het doel is om duidelijk te maken hoe gemeentegaranties zich verhouden tot bestaande wet- en regelgeving, en om veelvoorkomende misverstanden weg te nemen.

De bijlage bevat geen beleidskeuzes, maar duidt de randvoorwaarden waarbinnen gemeentegaranties zorgvuldig en verantwoord kunnen worden ingezet.

1. Gemeentegaranties als toegestaan financieel instrument

Gemeentegaranties zijn een bekend en toegestaan instrument binnen het financieel beleid van gemeenten. Het betreft geen directe uitgave, maar een voorwaardelijke verplichting: de gemeente wordt alleen aangesproken wanneer een lening niet wordt nagekomen.

De inzet van gemeentegaranties vraagt om:

- een aantoonbaar publiek belang;
- transparante en consistente toepassing;
- inzicht in risico's en beheersmaatregelen.

Wanneer aan deze uitgangspunten wordt voldaan, passen gemeentegaranties binnen de reguliere financiële praktijk van gemeenten.

2. Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en BBV

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stellen kaders voor een prudent en transparant financieel beleid.

Binnen deze kaders geldt:

- gemeentegaranties zijn toegestaan als onderdeel van de publieke taak;
- garanties worden aangemerkt als voorwaardelijke verplichtingen;
- risico's worden meegenomen in de risicoparagraaf en het weerstandsvermogen.

Wet Fido en BBV schrijven geen verbod op het verstrekken van garanties voor, maar vragen om een zorgvuldige afweging, vastlegging en monitoring van risico's.

3. Europese staatssteunregels

De Europese Unie (EU) streeft naar gelijke concurrentievoorwaarden op de interne markt. Overheidssteun aan ondernemingen die de concurrentie binnen de EU kan verstoren, is op grond van artikel 107 lid 1 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) in beginsel niet toegestaan.

Een gemeentegarantie kan onder omstandigheden worden aangemerkt als staatssteun. Dat is met name het geval wanneer een onderneming een selectief economisch voordeel ontvangt dat de mededinging kan beïnvloeden en het handelsverkeer tussen lidstaten kan raken.

Criteria voor staatssteun

Om te beoordelen of sprake is van staatssteun, worden vijf cumulatieve criteria gehanteerd. Alleen wanneer aan alle voorwaarden wordt voldaan, is sprake van staatssteun.

1. Onderneming
   De maatregel komt ten goede aan een organisatie die een economische activiteit verricht.
2. Staatsmiddelen
   De maatregel wordt bekostigd met staatsmiddelen.
3. Economisch voordeel
   De maatregel verschaft een voordeel dat niet onder normale marktvoorwaarden zou zijn verkregen (niet-marktconform).
4. Selectiviteit
   De maatregel is selectief en geldt niet algemeen, maar voor één of enkele ondernemingen, sectoren of regio's.
5. Invloed op mededinging en handelsverkeer
   De maatregel vervalst (potentieel) de mededinging en beïnvloedt het handelsverkeer tussen EU-lidstaten.

Toepassing bij gemeentegaranties voor sportaccommodaties

Bij gemeentegaranties voor sportaccommodaties spelen enkele specifieke omstandigheden een rol:

- Sportverenigingen vervullen doorgaans een maatschappelijke functie.
- Garanties worden verstrekt binnen een algemeen en transparant beleidskader.
- Er is geen sprake van willekeurige of individuele bevoordeling.
- Activiteiten hebben in de regel een lokaal karakter.

Sportverenigingen opereren doorgaans binnen een zeer lokale gemeenschap. Hun activiteiten zijn primair gericht op leden en inwoners van de betreffende gemeente en hebben geen reële invloed op het interstatelijk handelsverkeer. Van concurrentie met organisaties in andere EU-lidstaten is in de praktijk geen sprake.

Daarmee wordt in veel gevallen niet voldaan aan het criterium dat de maatregel de mededinging tussen lidstaten beïnvloedt. Wanneer dit criterium ontbreekt, is geen sprake van staatssteun in de zin van artikel 107 lid 1 VWEU.

Conclusie

De staatssteunregels sluiten gemeentegaranties niet uit, maar vragen om een zorgvuldige inrichting en motivering. Wanneer:

- het publieke belang expliciet is onderbouwd,
- het garantiebeleid transparant en algemeen toepasbaar is,
- geen sprake is van selectieve of commerciële bevoordeling,
- en de activiteiten een overwegend lokaal karakter hebben,

kan in veel gevallen worden gemotiveerd dat het verstrekken van een gemeentegarantie voor de financiering van een sportvereniging in beginsel niet kwalificeert als staatssteun. De uiteindelijke beoordeling blijft echter afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval. Dit sluit aan bij de praktijk waarin sportverenigingen doorgaans geen economische activiteit verrichten die het handelsverkeer tussen lidstaten beïnvloedt.

In de praktijk blijkt dit goed uitvoerbaar binnen een helder vastgesteld gemeentelijk garantiebeleid, zoals in deze leidraad is uitgewerkt.

4. Gemeentegaranties en het Didam-arrest

Het Didam-arrest heeft geleid tot meer aandacht bij gemeenten voor het gelijkheidsbeginsel bij het verstrekken van rechten en voordelen door de overheid.

In de praktijk rijst de vraag of een gemeentegarantie voor een sportvereniging moet worden gezien als een vorm van bevoordeling waarop de Didam-jurisprudentie van toepassing is.

Reikwijdte van het Didam-arrest

Uit de jurisprudentie van de Hoge Raad volgt dat het Didam-arrest primair ziet op situaties waarin een overheid:

- een onroerende zaak verkoopt, verhuurt of uitgeeft;
- of anderszins een schaarse positie toedeelt.

Het arrest verplicht in die gevallen tot het bieden van gelijke kansen aan potentiële gegadigden, tenzij objectief vaststaat dat slechts één partij in aanmerking komt.

Betekenis voor gemeentegaranties

Een gemeentegarantie verschilt wezenlijk van de situaties waarop het Didam-arrest ziet:

- er is geen sprake van verkoop, verhuur of uitgifte van gemeentelijke grond;
- er wordt geen schaars recht verdeeld;
- de garantie is een financieel instrument binnen een beleidskader.

Daarom is het Didam-arrest niet zonder meer van toepassing op gemeentegaranties.

Wel relevant: gelijkheidsbeginsel

Dit betekent niet dat het gelijkheidsbeginsel geen rol speelt. Ook bij gemeentegaranties geldt dat:

- aanvragen moeten worden beoordeeld op basis van objectieve en toetsbare criteria;
- gelijke gevallen gelijk moeten worden behandeld;
- afwijkingen deugdelijk moeten worden gemotiveerd.

Wanneer wordt gewerkt met een vooraf vastgesteld beleidskader, zoals in deze leidraad, kan de inzet van gemeentegaranties juridisch zorgvuldig en uitlegbaar plaatsvinden. Dit sluit aan bij de praktijk waarin gemeentegaranties worden verstrekt binnen een algemeen beleidskader en niet als een individuele, schaarse toedeling van rechten.

5. Wet Markt en Overheid en mededinging

De Wet Markt en Overheid is bedoeld om oneerlijke concurrentie te voorkomen wanneer overheden economische activiteiten verrichten. Deze wet is vooral relevant bij situaties waarin gemeenten zelf goederen of diensten aanbieden in een markt.

Bij gemeentegaranties voor sportaccommodaties geldt:

- de gemeente verricht geen economische activiteit door het verstrekken van een garantie;
- de garantie ondersteunt een maatschappelijke voorziening;
- de exploitatie ligt bij de sportvereniging, niet bij de gemeente.

De Wet Markt en Overheid vormt daarmee in de regel geen belemmering voor het verstrekken van gemeentegaranties, mits het publieke belang helder is onderbouwd.

6. Algemene wet bestuursrecht (Awb)

Besluiten over het verstrekken van gemeentegaranties zijn besluiten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dit betekent dat zij moeten voldoen aan algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals:

- zorgvuldige voorbereiding;
- deugdelijke motivering;
- transparante besluitvorming.

Deze vereisten sluiten aan bij een werkwijze waarin garanties worden verstrekt op basis van vooraf vastgesteld beleid en objectieve toetsing.

Stichting Waarborgfonds Sport

7. Overige relevante kaders

Naast bovenstaande wetten kunnen ook andere kaders een rol spelen, zoals:

- de Gemeentewet, als algemeen bevoegdheidskader;
- de Wet houdbare overheidsfinanciën, in relatie tot begrotingsdiscipline;
- algemene treasury- en risicobeleidskaders van de gemeente.

Deze kaders vragen om prudent handelen, maar sluiten het gebruik van gemeentegaranties niet uit.

8. De rol van SWS in risicobeperking

De samenwerking met SWS speelt een belangrijke rol in het voldoen aan bovenstaande kaders. Door:

- voorafgaande financiële toetsing;
- gedeelde borgstelling;
- structurele monitoring gedurende de looptijd,

worden risico's beperkt en vroegtijdig gesignaleerd. Dit ondersteunt gemeenten bij een zorgvuldige en juridisch verdedigbare inzet van gemeentegaranties.

9. Veelvoorkomende misvatting

Een veelgehoorde aanname is dat wet- en regelgeving het verstrekken van gemeentegaranties onmogelijk maakt. In de praktijk is dit niet het geval. De geldende kaders vragen om zorgvuldige afweging en vastlegging, niet om het uitsluiten van garanties als instrument.

Stichting Waarborgfonds Sport

Bijlage 4 – Juridische aandachtspunten rond grondgebruik, opstal en HARVO

Doel van deze bijlage

Deze bijlage beschrijft de belangrijkste juridische aandachtspunten rond grondgebruik bij sportaccommodaties in relatie tot investeringen, financiering en borgstelling. De focus ligt op de wijze waarop het gebruik van gemeentelijke grond juridisch is vormgegeven en welke gevolgen dit heeft voor de financierbaarheid van investeringen.

1. Gemeentelijk eigendom van de ondergrond

De ondergrond van sportaccommodaties is in veel gemeenten in eigendom van de gemeente. Sportverenigingen maken gebruik van deze grond op basis van afspraken met de gemeente.

Dit gemeentelijk eigendom is op zichzelf geen belemmering voor investeringen, maar de juridische vorm waarin het gebruik van de grond is geregeld is wel van belang voor financiering en borgstelling. Ook geldt voor een aantal subsidieregelingen dat er eisen worden gesteld aan de eigendomspositie.

2. Verschillende vormen van grondgebruik

Voor het gebruik van gemeentelijke grond door sportverenigingen bestaan verschillende juridische constructies, waaronder:

- huur- of gebruiksovereenkomsten;
- erfpacht;
- recht van opstal (zelfstandig of afhankelijk).

Elke constructie kent eigen kenmerken en gevolgen voor de positie van de sportvereniging. Bij investeringen speelt vooral de vraag of de gekozen vorm voldoende zekerheid biedt gedurende de looptijd van de financiering.

3. Erfpacht en/of zelfstandig recht van opstal als voorkeursconstructie

Bij grotere investeringen in sportaccommodaties is een erfpachtrecht en/of zelfstandig recht van opstal doorgaans een vereiste. Deze constructie biedt:

- juridische duidelijkheid over eigendom van de opstallen;
- de mogelijkheid om een hypotheek te vestigen;
- voldoende zekerheid voor financiers en borgstellers.

Ook SWS betrekt de aanwezigheid van een zelfstandig zakelijk recht nadrukkelijk bij de toetsing van investeringsplannen.

4. HARVO: aard en beperkingen bij investeringen

De HARVO (Huurafhankelijk Recht van Opstal) wordt door een aantal gemeenten ook toegepast bij sportaccommodaties. Juridisch gezien betekent dit dat het opstalrecht (voor bijvoorbeeld het clubhuis en de kleedkamers) bestaat zolang de onderliggende huurovereenkomst (voor bijvoorbeeld de velden) voortduurt.

Hoewel deze constructie geschikt kan zijn voor gebruik en exploitatie, is zij niet geschikt als basis voor investeringen, omdat:

- het opstalrecht afhankelijk is van de huurovereenkomst;
- het recht in de praktijk niet zelfstandig te belasten is met een hypotheek;
- financiers onvoldoende zekerheid ontlenen aan deze constructie.

Hierdoor kunnen investeringen, ondanks hun maatschappelijke waarde, vastlopen op financieringsgronden.

5. Raamovereenkomst met SWS bij onvoldoende juridische zekerheid

Wanneer het grondgebruik binnen een gemeente niet zodanig is ingericht dat een zelfstandig zakelijk recht kan worden gevestigd, kan in overleg met SWS worden gewerkt met een raamovereenkomst.

In een dergelijke raamovereenkomst kunnen afspraken worden vastgelegd over:

- de juridische positie van SWS bij borgstellingen;
- de continuïteit van gebruik bij beëindiging of wijziging van huur;
- aanvullende voorwaarden ter beperking van risico's.

Deze afspraken zijn maatwerk en bedoeld om de financierbaarheid van investeringen mogelijk te maken wanneer de standaard juridische basis ontbreekt.

Bijlage 5 – Alternatieve financieringsroutes voor sportaccommodaties

1. Gemeentelijke lening aan de sportvereniging

Een gemeente kan ervoor kiezen om zelf een lening te verstrekken aan een sportvereniging voor een investering in een sportaccommodatie. In de praktijk wordt dit bijvoorbeeld toegepast voor duurzaamheidsleningen.

Kenmerken

- de gemeente treedt op als kredietverstrekker;
- de lening wordt opgenomen op de gemeentelijke balans;
- rente- en aflossingsvoorwaarden worden door de gemeente vastgesteld;
- SWS verstrekt de borgstelling aan de gemeente om (een deel van) het risico over te nemen.

Aandachtspunten

- directe inzet van publieke middelen;
- grotere beheers- en uitvoeringslasten;

Deze route vraagt om een actieve rol van de gemeente en past vooral wanneer bewust wordt gekozen voor directe financiering.

2. Financiering via publieke sectorbanken met 100% gemeentegarantie en risicodeling via SWS

Naast reguliere bancaire financiering kan financiering plaatsvinden via publieke sectorbanken, zoals BNG Bank en de NWB Bank. Deze banken verstrekken leningen aan sportverenigingen uitsluitend op basis van een volledige (100%) gemeentegarantie.

In deze constructie:

- verstrekt de bank de lening aan de sportvereniging;
- staat de gemeente voor 100% garant richting de bank;
- verstrekt SWS een separate akte aan de gemeente, waarin SWS zich verbindt om een deel van het risico van de gemeente over te nemen.

De risicodeling vindt hierbij dus niet plaats richting de bank, maar tussen SWS en de gemeente.

Aandachtspunt: garantiebesluit en vaste tekst

Een belangrijk aandachtspunt bij deze route is dat sectorbanken vaste eisen stellen aan de inhoud en formulering van het gemeentelijk garantiebesluit.

Afwijkingen in formulering kunnen ertoe leiden dat de bank de garantie niet accepteert en de financiering geen doorgang vindt. Afstemming met de bank en SWS in een vroeg stadium is daarom essentieel.

Stichting Waarborgfonds Sport

Bijlage 6 – Praktische tips voor gemeenten bij gemeentegaranties

Doel van deze bijlage

Deze bijlage bevat praktische tips voor gemeenten om het garantiebeleid rond sportaccommodaties goed uitvoerbaar te maken in de dagelijkse praktijk. De tips zijn gebaseerd op ervaringen uit gemeenten en sluiten aan bij de werkwijze met SWS.

1. Wijs één vast aanspreekpunt aan

Het helpt om binnen de gemeentelijke organisatie één vast aanspreekpunt aan te wijzen voor vragen over gemeentegaranties voor sportaccommodaties.

Voordelen hiervan zijn:

- duidelijke routing voor sportverenigingen;
- minder versnippering tussen afdelingen;
- snellere en consistenter beantwoording van vragen.

Dit aanspreekpunt hoeft niet alles zelf te doen, maar fungeert als coördinator tussen beleid, financiën, juridisch en vastgoed.

2. Maak het proces zichtbaar op de gemeentelijke website

Sportverenigingen weten vaak niet waar zij terechtkunnen met vragen over investeringen en garanties. Een korte toelichting op de gemeentelijke website helpt om verwachtingen te managen.

Denk aan:

- een korte uitleg wat een gemeentegarantie is;
- een verwijzing naar SWS als eerste stap;
- een globale beschrijving van het proces en de doorlooptijd;
- contactgegevens van contactpersoon binnen de gemeente.

Dit voorkomt onvolledige aanvragen en onnodige vragen.

3. Verwijs vroegtijdig naar SWS

Wanneer sportverenigingen zich bij de gemeente melden met investeringsplannen, is het raadzaam hen zo vroeg mogelijk door te verwijzen naar SWS voor financiële toetsing.

Dit voorkomt dat:

- ambtelijke capaciteit wordt ingezet op plannen die financieel niet haalbaar blijken;
- verwachtingen ontstaan die later niet kunnen worden waargemaakt;
- de gemeente inhoudelijk vooruitloopt op de SWS-toets.

Stichting Waarborgfonds Sport

4. Zorg voor afstemming tussen beleid, financiën en juridisch

Gemeentegaranties raken meerdere disciplines. Vroegtijdige afstemming tussen:

- sport- en accommodatiebeleid;
- financiën (Fido, BBV, risicoparagraaf);
- juridisch (grondgebruik, garantievoorwaarden);

voorkomt vertraging in een later stadium. Een korte interne check vooraf is vaak voldoende.

5. Gebruik standaarddocumenten waar mogelijk

Het werken met:

- een vast aanvraagformulier;
- een standaardformat voor college- en raadsvoorstellen;
- vaste teksten voor garantiebesluiten (afgestemd met banken);

vergroot de voorspelbaarheid en versnelt de besluitvorming. Dit geldt met name bij financiering via sectorbanken, waar vaste formuleringen vereist zijn.

6. Maak duidelijk wat de gemeente wel en niet doet

Heldere communicatie voorkomt misverstanden. Benoem expliciet:

- dat de gemeente niet investeert, maar faciliteert;
- dat de gemeente geen uitvoerende rol heeft;
- dat een garantie geen automatische toezegging is.

Dit helpt om verwachtingen bij verenigingen realistisch te houden.

7. Borg monitoring zonder extra organisatie

Door aan te sluiten bij de monitoring door SWS hoeft de gemeente geen eigen monitoringsstructuur op te zetten. Het is voldoende om:

- periodiek kennis te nemen van rapportages;
- signalen tijdig te bespreken;
- alleen in te grijpen wanneer dat nodig is.

Stichting Waarborgfonds Sport

Toolkit A - Modelbeleidskader gemeentelijke garantstellingen sportaccommodaties

1. Doel en uitgangspunt

Dit beleidskader beschrijft de voorwaarden waaronder de gemeente garantstellingen kan verstrekken voor leningen die sportverenigingen aangaan ten behoeve van de bouw, renovatie, verduurzaming of aankoop van sportaccommodaties.

Doel van dit kader is om:

- vitale, veilige en toekomstbestendige sportaccommodaties mogelijk te maken;
- maatschappelijke doelen op het gebied van sport, gezondheid, jeugd, leefbaarheid en duurzaamheid te ondersteunen;
- dit te doen met beheersbare financiële risico's, zonder directe gemeentelijke investeringen of eigendom.

De gemeente zet garantstellingen in als faciliterend beleidsinstrument, niet als structurele financieringsvorm of vervanging van eigen verantwoordelijkheid van sportverenigingen.

2. Publiek belang en reikwijdte

Garantstellingen worden uitsluitend verleend indien sprake is van aantoonbaar publiek belang. Daarvan is sprake wanneer de investering:

- bijdraagt aan gemeentelijk sport-, gezondheids-, jeugd-, duurzaamheids- of leefbaarheidsbeleid;
- wordt gedaan door een maatschappelijke sportvereniging of -stichting zonder winstoogmerk;
- noodzakelijk is voor het functioneren, behouden of toekomstbestendig maken van een sportaccommodatie.

Garantstellingen zijn niet bedoeld voor projecten met een overwegend commercieel karakter.

3. Beleidsprofiel: samenwerken met Stichting Waarborgfonds Sport

De gemeente hanteert een gematigd en zorgvuldig garantiekader en werkt structureel samen met Stichting Waarborgfonds Sport (SWS).

3.1 Harde voorwaarde

Een gemeentegarantie wordt uitsluitend overwogen wanneer:

- SWS het investeringsplan vooraf **positief heeft beoordeeld** op financiële haalbaarheid, exploitatie en continuïteit;
- SWS bereid is borg te staan of de aanvraag expliciet ondersteunt.

Het uitgangspunt luidt:

Geen gemeentegarantie zonder positieve toetsing door SWS.

3.2 Toegevoegde waarde SWS

De samenwerking met SWS borgt:

- onafhankelijke financiële toetsing vooraf;
- risicodeling tussen gemeente en SWS;
- jaarlijkse monitoring gedurende de looptijd van de lening.

Hierdoor ontvangt de gemeente uitsluitend inhoudelijk getoetste aanvragen en wordt de uitvoeringslast beperkt.

4. Borgstelling en risicodeling

4.1 Uitgangspunten

- SWS kan per project borg staan tot maximaal €350.000, met een maximale looptijd van 20 jaar.
- Bij leningen tot en met €100.000 kan SWS in voorkomende gevallen zelfstandig borg staan.
- In alle andere gevallen is aanvullende gemeentegarantie noodzakelijk.

Uitgangspunt is een evenwichtige risicodeling, doorgaans 50% SWS en 50% gemeente.

4.2 Aanvullende gemeentegarantie

Wanneer de financieringsbehoefte:

- het maximale borgstellingsbedrag van SWS overstijgt;
- of een langere looptijd vereist dan SWS kan bieden,

kan de gemeente aanvullend garant staan, mits:

- het project maatschappelijk wenselijk is;
- de financiële risico's beheersbaar zijn;
- het past binnen de gemeentelijke financiële kaders.

5. Juridische randvoorwaarden

Voor financiering en borgstelling is vereist dat de sportvereniging beschikt over een zelfstandig, langdurig zakelijk recht op de sportaccommodatie, zoals:

- een recht van erfpacht, of
- een zelfstandig recht van opstal.

Huur- of gebruiksovereenkomsten, of huurafhankelijke opstalrechten (HARVO), bieden in beginsel onvoldoende zekerheid.

Indien de gemeente eigenaar is van de ondergrond, vervult zij een faciliterende rol bij het mogelijk maken of verbeteren van het gebruiksrecht, in overleg met SWS en de vereniging.

Stichting Waarborgfonds Sport

6. Drempelbedragen en besluitvorming

De gemeente hanteert de volgende indeling:

Garantiesom	Bevoegd orgaan	Toelichting
< €350.000	College van B&W	Besluit binnen mandaat
€350.000 – €1 miljoen	College van B&W	Raad wordt geïnformeerd
> €1 miljoen	Gemeenteraad	Inclusief expliciete risicotoets

Afwijking van deze indeling is mogelijk bij zwaarwegend maatschappelijk belang, met expliciete motivering.

7. Procedure: van aanvraag tot monitoring

1. **Voortraject bij SWS**
   De sportvereniging dient het investeringsplan eerst in bij SWS voor toetsing en borgstelling.

2. **Aanvraag gemeentegarantie**
   Na een positieve SWS-toets dient de vereniging een aanvraag in bij de gemeente, inclusief het SWS-rapport.

3. **Gemeentelijke toets**
   De gemeente toetst de aanvraag uitsluitend op:

   - beleidsmatige inpassing;
   - financiële beheersbaarheid;
   - juridische randvoorwaarden.

   De financiële haalbaarheid van het project zelf wordt niet opnieuw beoordeeld.

4. **Besluitvorming**
   Het bevoegde bestuursorgaan neemt het besluit conform dit beleidskader.

5. **Monitoring**
   Gedurende de looptijd verzorgt SWS de financiële monitoring. De gemeente ontvangt signalen en rapportages m.b.t. de borgstelling via SWS en hoeft geen parallel toezicht in te richten.

8. Financiële verwerking en risicobeheersing

- Garantstellingen zijn voorwaardelijke verplichtingen en worden als zodanig opgenomen in de begroting en jaarrekening (BBV).
- Alleen bij een verhoogd risico kan een voorziening worden getroffen.
- De gemeente kan werken met een garantiebudget of risicoplafond, passend bij het weerstandsvermogen.

Historisch blijkt het risico beperkt: sinds de oprichting van SWS is slechts in circa **0,26%** van de gevallen daadwerkelijk een aanspraak gedaan.

9. Transparantie, evaluatie en afwijking

- Aanvragen worden gelijk behandeld op basis van vastgestelde criteria.
- Afwijkingen worden expliciet gemotiveerd.
- Het garantiebeleid wordt periodiek geëvalueerd (bij voorkeur eens per 4–5 jaar) en zo nodig geactualiseerd.

Naast periodieke evaluatie kan de gemeente ervoor kiezen om binnen dit beleidskader ruimte te bieden voor automatische actualisatie van bepaalde parameters, zoals maximale borgbedragen of looptijden.

Dit kan bijvoorbeeld door deze bedragen periodiek te indexeren of door in de beleidsregels vast te leggen dat zij worden herijkt op basis van marktontwikkelingen, bouwkosten of de levensduur van sportaccommodaties.

Door deze flexibiliteit vooraf te verankeren, blijft het beleidskader actueel en uitvoerbaar, zonder dat bij iedere wijziging een volledige beleidsherziening noodzakelijk is.

Slotbepaling

Dit beleidskader treedt in werking na vaststelling door het bevoegde bestuursorgaan en geldt als leidend kader voor gemeentelijke garantstellingen ten behoeve van sportaccommodaties.

Stichting Waarborgfonds Sport

Toolkit B – Modeltekst Collegevoorstel en Raadsbesluit gemeentegaranties sportverenigingen

Deze modelteksten ondersteunen de besluitvorming over individuele aanvragen voor gemeentegaranties voor sportaccommodaties. Afhankelijk van de omvang en het bestuurlijk profiel van de garantstelling wordt het collegevoorstel of het raadsbesluit gebruikt, conform het vastgestelde Beleidskader gemeentelijke garantstellingen sportaccommodaties.

Modeltekst Collegevoorstel

Onderwerp

Verstrekken van een gemeentegarantie aan **[Naam sportvereniging]** ten behoeve van de financiering van **[renovatie / verduurzaming / nieuwbouw]** van de sportaccommodatie aan **[adres / locatie]**.

Voorstel aan het college

1. In te stemmen met het verstrekken van een gemeentegarantie van **€ [bedrag]** aan **[Naam sportvereniging]**, ten behoeve van het verkrijgen van een bancaire lening voor **[doel investering]**, conform de bijgevoegde garantieovereenkomst.
2. Te bepalen dat deze garantstelling uitsluitend wordt verleend onder de volgende voorwaarden:
    - het investeringsplan is vooraf **positief getoetst door Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)**;
    - sprake is van **juridische borging via een zelfstandig zakelijk recht** (opstal- of erfpachtrecht) dat financierbaar is;
    - de investering aantoonbaar bijdraagt aan gemeentelijke beleidsdoelen op het gebied van sport, gezondheid, leefbaarheid en/of duurzaamheid;
    - de garantstelling onderdeel vormt van een **risicodeling met SWS**, tenzij de financieringsconstructie gemotiveerd anders vereist.
3. De garantstelling administratief te verwerken als **voorwaardelijke verplichting (buitenbalanspost)** in de gemeentelijke begroting en jaarrekening.

Stichting Waarborgfonds Sport

Toelichting

De aanvraag van **[Naam sportvereniging]** past binnen het *Beleidskader gemeentelijke garantstellingen sportaccommodaties* (Bijlage 1). De investering draagt bij aan het behoud en de toekomstbestendigheid van sportvoorzieningen en ondersteunt gemeentelijke beleidsdoelen.

De garantstelling is noodzakelijk om bancaire financiering mogelijk te maken. Door de onafhankelijke financiële toetsing en de structurele monitoring door SWS is de financiële haalbaarheid beoordeeld en blijft het gemeentelijk risico beheersbaar.

Mandaat

Op grond van het vastgestelde beleidskader is het college bevoegd tot besluitvorming over garantstellingen tot en met **€350.000**.

Financiële aspecten

De garantstelling brengt geen directe uitgave met zich mee. De verplichting wordt opgenomen als buitenbalanspost.
Op basis van de risico-inschatting door SWS is de kans op aanspraak gering. Er zijn geen signalen die aanleiding geven tot het vormen van een voorziening.

Bijlagen

- Garantieovereenkomst
- Toekenningsbesluit en borgstellingsrapport SWS
- Investerings- en financieringsplan sportvereniging

Stichting Waarborgfonds Sport

Modeltekst Raadsbesluit

(te gebruiken bij garantstellingen > €1 miljoen of met een politiek/bestuurlijk profiel)

De raad van de gemeente [naam gemeente],

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van **[datum]**,

gelet op:

- artikel 160 van de Gemeentewet;
- het *Beleidskader gemeentelijke garantstellingen sportaccommodaties*;

besluit:

1. Een gemeentegarantie te verstrekken van **€ [bedrag]** aan **[Naam sportvereniging]** ten behoeve van het verkrijgen van een bancaire lening voor **[doel investering]**, conform de bijgevoegde garantieovereenkomst.

2. Te bepalen dat deze garantstelling uitsluitend van kracht wordt indien:
   a. het investeringsplan vooraf positief is getoetst door **Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)**;
   b. het gebruiksrecht juridisch is geborgd via een zelfstandig opstal- of erfpachtrecht;
   c. monitoring gedurende de looptijd plaatsvindt conform het vastgestelde beleidskader.

3. Het college van burgemeester en wethouders te mandateren voor de uitvoering van dit besluit, waaronder de ondertekening van de garantieovereenkomst.

Aldus besloten in de openbare vergadering van **[datum]**.

De griffier, De voorzitter,
[Naam] [Naam]

⚠ **Let op – verplichte modeltekst bij BNG Bank of NWB Bank**

Wanneer de lening wordt verstrekt door een publieke sectorbank, zoals BNG Bank of NWB Bank, gelden strikte eisen aan de formulering van het gemeentelijk garantiebesluit.

De tekst van het besluit en de garantieverklaring moet in dat geval **exact overeenkomen met het door de betreffende bank voorgeschreven model**. Afwijkingen kunnen ertoe leiden dat de bank de garantie niet accepteert en de financiering geen doorgang vindt.

Afstemming met de financier en SWS vóór bestuurlijke besluitvorming is daarom noodzakelijk.

Kadertekst – Garantieovereenkomst: uitgangspunten en aandachtspunten

Bij bancaire financiering van sportaccommodaties hanteren banken veelal een eigen garantieovereenkomst of vaste garantieteksten. Gemeenten sluiten in de praktijk aan bij het format van de betreffende financier. Deze toolkit bevat daarom geen standaard garantieakte.

Bij het aangaan van een gemeentegarantie gelden in ieder geval de volgende uitgangspunten:

- **Begrenzing van de garantie**
  De gemeentegarantie is gemaximeerd in bedrag en looptijd en ziet uitsluitend op verplichtingen uit hoofde van de betreffende lening.
- **Samenhang met borgstelling SWS**
  De garantie wordt verleend in samenhang met een positieve toetsing en borgstelling door Stichting Waarborgfonds Sport (SWS).
  Indien de bank een volledige gemeentegarantie vereist, wordt de risicodeling met SWS geborgd via een achtervang richting de gemeente.
- **Wijzigingen leningsovereenkomst**
  Wijzigingen in de lening die leiden tot een verhoging van het risico voor de gemeente vereisen voorafgaande instemming van de gemeente.
- **Monitoring en informatievoorziening**
  Financiële monitoring vindt primair plaats via SWS. De gemeente richt geen parallelle monitoringsstructuur in, tenzij daartoe aanleiding bestaat.
- **Toetsing aan beleidskader**
  De garantieovereenkomst wordt door de gemeente getoetst aan het vastgestelde *Beleidskader gemeentelijke garantstellingen sportaccommodaties* en, waar nodig, afgestemd met de juridisch adviseur.

Stichting Waarborgfonds Sport

Toolkit C – Aanvraagformulier gemeentegarantie

Dit formulier wordt uitsluitend gebruikt voor het formeel indienen van een aanvraag voor een gemeentegarantie, nadat het investeringsplan vooraf positief is getoetst door SWS. Het bijgevoegde SWS-borgstellingsrapport vormt de inhoudelijke basis voor de gemeentelijke beoordeling.

Gemeente: _____

Datum aanvraag: ____ / ____ / _____

1. Aanvrager

Naam sportvereniging/ stichting: _____

Contactpersoon: _____

E-mail: _____

Telefoon: _____

2. Verzoek gemeentegarantie

Hierbij verzoekt ondergetekende de gemeente om het verstrekken van een **gemeentegarantie** ten behoeve van de financiering van:

☐ nieuwbouw

☐ renovatie

☐ verduurzaming

☐ aankoop

Omschrijving project: _____

3. Gevraagde gemeentegarantie

Gevraagd garantiebedrag gemeente: € _____

Beoogde looptijd garantie: _____ jaar

Naam financier (indien al bekend): _____

4. Borgstelling Stichting Waarborgfonds Sport

☐ Bij deze aanvraag is een **positief borgstellingsrapport van Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)** gevoegd.

Projectnummer SWS: _____

Datum borgstellingsbesluit: ____ / ____ / _____

Stichting Waarborgfonds Sport

5. Verklaring

Ondergetekende verklaart dat:

- het bijgevoegde SWS-borgstellingsrapport volledig en actueel is;
- alle relevante financiële, juridische en organisatorische gegevens daarin zijn opgenomen;
- deze aanvraag past binnen het vastgestelde *Beleidskader gemeentelijke garantstellingen sportaccommodaties*.

Naam: _____

Functie: _____

Handtekening: _____

Datum: ____ / ____ / _____

Verplichte bijlage

☐ Borgstellingsrapport Stichting Waarborgfonds Sport

Stichting Waarborgfonds Sport

Disclaimer

Deze leidraad is bedoeld als handreiking voor gemeenten bij het vormgeven en toepassen van gemeentelijk garantiebeleid ten behoeve van sportverenigingen. De leidraad beschrijft algemene uitgangspunten, processen en aandachtspunten, maar laat ruimte voor lokale beleidskeuzes en bestuurlijke afwegingen.

Aan deze leidraad kunnen geen rechten worden ontleend. De uiteindelijke besluitvorming over het verstrekken van gemeentegaranties blijft te allen tijde voorbehouden aan het bevoegde gemeentelijke bestuursorgaan. Iedere aanvraag wordt afzonderlijk beoordeeld binnen de geldende wet- en regelgeving en het vastgestelde gemeentelijke beleid.

COLOFON

Uitgave

Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)

Titel

Leidraad gemeentegaranties voor sportaccommodaties

Van sportambitie naar financiering

Versie

Maart 2026

Auteurschap en redactie

Stichting Waarborgfonds Sport

© 2026 Stichting Waarborgfonds Sport

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Waarborgfonds Sport.

Contact

Stichting Waarborgfonds Sport

www.sws.nl

Actualiteit

Aan deze leidraad kunnen geen rechten worden ontleend. Gemeenten en sportverenigingen worden geadviseerd bij concrete aanvragen altijd de actuele voorwaarden van Stichting Waarborgfonds Sport te raadplegen

Stichting Waarborgfonds Sport

www.sws.nl